Čabän

Ročník XVIII. Číslo 9

2014
September

Mesačník Slovákov Békéšskej Čaby a okolia

Recepcia Generálneho konzulátu Slovenskej republiky a koncert košickej filharmónie

Dňa 4. septembra sa v priestoroch Hotela Fiume v Békešskej Čabe uskutočnila recepcia Generálneho konzulátu SR pri príležitosti Dňa ústavy SR a vstupu SR do EÚ. Generálny konzul SR v Békešskej Čabe Štefan Daňo privítal diplomatov Veľvyslanectva SR v Budapešti, zástupcu veľvyslanca Mariána Vargu, konzulku zastupiteľského úradu Adrianu Galbavú, vedenie mesta, predstaviteľov úradov a firiem, ako aj dolnozemských Slovákov. Vo svojom príhovore sa poďakoval tunajším Slovákom za vzájomnú spoluprácu, za to, že tvoria masové zázemie Slovače v Maďarsku.

Po recepcii mali hostia možnosť vypočuť si koncert košickej filharmónie vo Veľkom evanjelickom kostole. Z programu na vysokej úrovni nechýbalo ani prezentovanie talentu nastupujúcej generácie na poli hry v orchestri a sólo. Úžasná hra Jána Bogdana na violončelo zanechala v každom hlboké dojmy.

pk

Dvojitá oslava v čabianskej slovenskej škole

„Dnešný deň je v našom živote skutočne významný, nakoľko sa nám splnil dlhoročný sen."

Po devätnástich etapách vytrvalosti a trpezlivosti, a po prežití chvíľ, ktoré občas pripomínali desivý sen (to je aj titul filmu pripraveného o procese rekonštrucie školy) sa stal realitou sen vedenia a pracovníkov Slovenského gymnázia, základnej školy, materskej školy a kolégia v Békešskej Čabe: vo svojej činnosti môže táto prosperujúca inštitúcia pokračovať v modernej budove. Ukončenie rekonštrukcie školy sa spája aj sa oslavou 65. výročia založenia tejto inštitúcie, v ktorej od tej doby nepretržite prebieha slovenská výchova a výučba v Békešskej Čabe.

Dňa 22. septembra 2014 sa stretli predstavitelia oficiálnej sféry, podporovatelia, pracovníci, partneri a žiaci inštitúcie, ktorej sa proces rekonštrukcie dotýkal. Svojou prítomnosťou a príhovormi vyjadrili uznanie za vykonanú prácu, za jej efektívnosť a výsledok predstavitelia vlády Slovenskej republiky, štátny tajomník ministerstva školstva SR Juraj Daxler a pracovníčka ministerstva Katarína Čamborová, veľvyslanec SR v Budapešti Rastislav Káčer a generálny konzul SR v Békešskej Čabe Štefan Daňo. Maďarskú vládu zastupovali štátny tajomník Ministerstva ľudských zdrojov Miklós Soltész, vedúci národnostného oddelenia Anton Paulik a jeho zástupca, ďalej radca ministerstva pre národnostné školstvo Štefan Kraslán. Prišli aj zástupcovia kompetentných miestnych, regionálnych a celoštátnych úradov a inštitúcii. V mene Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku, ktorá je prevádzkovateľom inštitúcie od roku 2005, sa prihovoril prítomným predseda Ján Fuzik. Zmienil sa o vykonanej práci a deťom zaželal príjemné strávenie času pri plnení školských povinností v prostredí oblečenom do no-

pokračovanie na strane 2.

pokračovanie z 1. strany

vých šiat. Na záver na školskú zástavu pripol stužku, ktorá symbolizuje túto významnú udalosť v živote školy.

Zastávky obnovenia školy:

- nadstavba poschodia, vytvorenie odborných učební, jazykového laboratória a postavenie telocvične

- koncom 90. rokov sa vo viacerých etapách uskutočnili práce zamerané na riešenie najpálčivejších problémov: výmena kotlov, modernizácia vykurovacieho systému a výmena okien

- 2005 - vybudovanie nového a bezpečného detského ihriska z dreva, ktoré vyhovuje európskym normám

- 2009 - modernizácia informatiky a komplexná výmena elektrickej siete

- 2010 - zateplenie budovy, obnova izolácie plochej strechy a výmena prístreškov

- vďaka úspešným EÚ projektom sa uskutočnilo zateplenie budovy a výmena vonkajších obkladov, vybudovanie bezbariérového prístupu, nového jazykového laboratória, miestnosti pre vývojovú pedagogiku, výmena časti vnútorných obkladov, nákup nového nábytku pre internát, školu a škôlku

- 2012 - obnova kuchyne a jedálne

- školský rok 2013/2014 - dokončenie komplexnej rekonštrukcie: výmena vnútorných obkladov na jednotlivých poschodiach (v internátnych izbách, triedach a na chodbách obidvoch budov). V záujme šetrenia energiou boli umiestnené slnečné kolektory na streche, ktoré pomáhajú vykurovaciemu systému a zabezpečujú ohrievanie vody

Dialóg minulosti s budúcnosťou – ako premena školého prostredia, tak aj program žiakov prebiehal v znamení minulosti a prítomnosti. V pestrom kultúrnom programe okrem rôznych generácií terajších žiakov školy a škôlkárov vystúpili aj absolventi inštitúcie, ako reprezentanti minulosti školy. Ďakujeme za vytvorené a predstavené hodnoty!

red

OSLAVUJÚCI

MINULOSŤ

BUDÚCNOSŤ

Zasadnutie predsedníctva a Valné zhromaždenie Čabianskej organizácie Slovákov (ČOS)

Dňa 26. augusta o 16. hodine sa v oblastnom dome stretli členovia Predsedníctva ČOS, aby si vytvorili stanovisko v súvislosti s októbrovými národnostnými voľbami a aby vyniesli rozhodnutia v tejto téme. Uskutočnilo sa to z toho dôvodu, lebo predsedníctvo Únie slovenských organizácií v Maďarsku (ÚNIA) – členom ktorej je aj ČOS a ktorá je nominačnou organizáciou - sa po viacerých rokovaniach dohodlo so Zväzom Slovákov v Maďarsku (ZSM), že v záujme zmiernenia napätia v kruhu Slovákov v Maďarsku sa do volieb pustí spoločnou listinou. Vedenie ČOS sa rozhodlo, že Valnému zhromaždeniu navrhne schválenie spoločnej listiny.

Do miestnej slovenskej samosprávy navrhlo Valné zhromaždenie ČOS 7 mien. Všetci kandidáti prijali nominovanie vo farbách ÚNIE a ZSM:

Krajcsovics Hajnalka
Lászik Mihály
Molnárné Pribojszki Judit
Andó György
Dr. Csicsely Ilona
Ocsovszki Ildikó

Potom sa rozhodli o osobe kandidátky do župnej slovenskej samosprávy tiež na spoločnej listine (Dr. Csicsely Ilona), ako aj kandidátovi na celoštátnu listinu (Lászik Mihály). Tieto rozhodnutia ČOS zastupovali potom na Valnom zhromaždení Únie 28. augusta v Slovenskom Komlóši Judita Molnárová Pribojszká, Michal Lászik a Ondrej Kiszely. Michal Lászik vo svojom príhovore pred delegátmi členských organizácií Únie dôraznil, že oni traja hlasujú tak, ako sa rozhodlo VZ ČOS dva týždne predtým v Békešskej Čabe.

Čabianski kandidáti vo voľbách do národnostných samospráv:

Kandidáti do miestnej slovenskej samosprávy

Kandidáti nominovaní Zväzom Slovákov v Maďarsku a Úniou slovenských organizácií v Maďarsku - MSZSZ-KSZ-SZLOVÁK UNIÓ

Krajcsovics Hajnalka — Lászik Mihály

Molnárné Pribojszki Judit — Andó György

Dr. Csicsely Ilona — Ocsovszki Ildikó

Kandidátka nominovaná Spolkom IDENTITA
Vándor Andrea

Kandidáti do Slovenskej samosprávy Békešskej župy

Na listine MSZSZ-KSZ-SZLOVÁK UNIÓ
Dr. Csicsely Ilona

Kandidáti na celoštátnych listinách (do Celoštátnej slovenskej samosprávy)

Na listine MSZSZ-KSZ-SZLOVÁK UNIÓ
Lászik Mihály

Na listine Spolku IDENTITA
Andó György — Dr. Csicsely Ilona

PK-HK

„Zostaňme hrdí na svoju dedinu a svojím správaním a vystupovaním udržiavajme našimi predkami získaný kredit a morálne bohatsvo, ktoré nám odkázali."

Myšlienka organizovať Deň jabĺk (Jablko symbolizuje spolupatričnosť týchto dvoch obcí) sa zrodila v obciach Hradište (na Slovensku) a Čabasabady. Priateľstvo dvoch obcí má dávne korene: prvé slovenské rodiny sa do Čaby a Čabasabady prisťahovali práve z Hradišťa.

Podujatie sa začalo privítaním hostí zo Slovenska, ktorí odovzdali organizátorom ozaj úctyhodnú, prekrásnu šesťstostranovú monografiu obce venovanú podporovateľom vydania publikácie (jej vydanie bolo pôvodne plánované na rok 2011, k šesťstému výročiu prvej písomnej zmienky o obci).

Slová starostu Pavla Lašáka z predslovu sú na premyslenie aj nám v tomto napätom období:

„Súdržnosť Hradišťanov sa vždy prejavovala v pomoci jedného druhému. Mohli sa na seba spo-

pokračovanie na strane 4.

pokračovanie z 3. strany

ľahnúť pri žatve, senách, oraní, sadení, stavbách, kedykoľvek bolo treba. Pri týchto spoločných, pre dedinu nevyhnutných prácach sa potvrdzovala spolupatričnosť a súdržnosť jej obyvateľov...

Či chceme či nie, konkrétna doba ovplyvňuje správanie sa občanov. No nad tým všetkým predsa len stojí (hoci niekedy akoby v úzadí) genius loci – duch miesta. Preto by sme mali mať stále na zreteli špecifiká našej dediny, ktoré by žiadne politické zriadenie nemalo vo väčšej miere ovplyvniť. A tými sú súdržnosť v základných otázkach, susedská spolupatričnosť a z toho vyplývajúca vzájomná pomoc.

Nedajme sa preto ani teraz, ani v budúcnosti vtiahnuť do osobných konfliktov a z toho vyplývajúcich zákulisných hier, ktoré k dedine nepatria. Môžu nám len ublížiť. Snažme sa udržiavať hodnoty, ktoré nás zdobili v minulosti a pre ktoré si Hradište získalo úctu a rešpekt okolitých obcí. Zostaňme hrdí na svoju dedinu a svojím správaním a vystupovaním udržiavajme našimi predkami získaný kredit a morálne bohatsvo, ktoré nám odkázali."

HK

Ako prebiehajú voľby? Praktické rady:

1. Musíte byť zaregistrovaní ako slovenskí voliči (ak ste sa zaregistrovali už pri parlamentných voľbách, ešte raz netreba).
2. Svoje hlasy môžete odovzdať aj na listiny komunálnych volieb, aj na listiny národnostných volieb.
3. Svoje hlasy musíte odovzdať na dvoch odlišných miestach.
4. V priebehu národnostných volieb dostanete tri hlasovacie lístky:
   a) hlasovací lístok do miestnej slovenskej samosprávy treba dať ☒ maximálne k 4 menám (1-4 resp. 1-3 mená)
   b) hlasovací lístok do teritoriálnej (župnej) slovenskej samosprávy treba dať ☒ na začiatok listiny, ktorú chcete voliť
   c) hlasovací lístok do celoštátnej slovenskej samosprávy treba dať ☒ na začiatok listiny, ktorú chcete voliť

Národnostný festival V pokoji v Békeši - Békešská Čaba

„Pre nás straších ešte žije v pamäti pamiatka dávnych jarmokov, ktoré boli skvelou slávnosťou všedných dní, keď sa obyvatelia sálašov, mesta a celého okolia slávnostne obliekli a vybrali sa na jarmok s celou rodinkou na vozoch, aby si zakúpili všetko čo im k žitiu bolo način, vybrali si z tovaru to najkrajšie, a predali plody svojej práce. Ale jarmoky boli aj miestom, kde sa ľudia rôznych národnosti v pokoji pozhovárali, či pri jednaní o cenu, alebo len tak... A nielen to. K jarmoku patrilo aj vypitie oldomášu, posedenie, ochutnanie rázovitých jedál. A patrila sem aj zábava, spev a tanec. Hlavnou myšlienkou tohto podujatia, ktoré sme nazvali jarmokom, je oživiť tieto tradície, prispieť k tomu, aby sme prispeli v našej národnostne pestrej župe k pokoju a mieru, pri vzájomnej úcte a zachovaní našej identity. K zachovaniu pokoja mieru, ktorý je, žiaľbohu, už i v blízkosti nás ohrozený."

Otváracie slová predsedu ČOS Michala Lászika

Už aj pomenovanie festivalu poukazuje na jeho poslanie: ukázať, že župa Békéš je z hľadiska národnostného zloženia najpestrejšou župou v Maďarsku, kde žijú národnosti vedľa seba a pestujú svoju kultúru v pokoji a mieri. Idea festivalu korení v myšlienke bývalej riaditeľky Domu slovenskej kultúry (DSK) Anny Ištvánovej, ktorá si v rámci dolnozemskej dohody medzi Slovákmi z Maďarska, Rumunska a srbskej Vojvodiny predstavovala komplexné prezentovanie zachovaného slovenského dedičstva a súčasného pestovania tohto pokladu. Dolnozemský jarmok prebieha v rotačnom systéme medzi troma štátmi. V tomto roku ho usporiadajú krajania zo Srbska v Kovačici v dňoch 3. - 5. októbra. Vzhľadom na veľký záujem o toto podujatie sa v Békešskej Čabe každoročne organizuje festival, ktorého sa zúčastňujú národnosti žijúce na okolí. Ani pýtať sa netreba, prečo na letáku festivalu figurujú nasledujúce otázky:

Vedeli ste, že pokiaľ ide o národnostné zloženie, župa Békéš je najpestrejšou župou Maďarska?

Poznáte kultúru, zvyky a jedlá národností?

Vedeli ste, že maďarské tanečné súbory a kultúrne telesá si vážia kultúru iných a zachovávajú aj tance národností?

Áno, poznáme pokročilú asimiláciu. Ale našou mienkou je, že kým sa nájdu ľudia a kolektívy, ktoré zachovávajú a sprostredkúvajú toto dedičstvo širšej verejnosti a prispievajú k tomu, aby miestne odborné kolektívy mali vo svojom repertoári slovenské zvyky a tradície, čím vytvárajú možnosť na prezentovanie tohto nášho pokladu, dovtedy sa nemusíme hanbiť ani za úroveň znalosti náško slovenského jazyka. Jazyk je samozrejme nesmierne dôležitý. Žijeme však v čisto maďarskom prostredí, kde svoje každodenné a úradné záležitosti musíme vybavovať v ja-

zyku väčšinového národa, pričom nemáme možnosť prijímať televízne vysielanie pre krajanov z materskej krajiny a aj slovenské relácie maďarskej televízie sa vysielajú v čase, keď ich aktívna generácia nemôže sledovať.

Festival sa zameriava na prezentáciu hodnôt národností. Ponúka tanečné a hudobné predstavenia, výstavy, remeselnícke dielne, jarmok ľudového umenia, dom ľudových hier pre deti, národnostné publikácie, práce postihnutých detí z detského domova na Ulici Degré, slovenské divadelné predstavenie (komlóšske slovenské divadlo: Vrchoty starej mamy) a gastronomické pochúťky. Obohacuje turistickú ponuku mesta, kladie na spoločný stôl hodnoty národností a zviditeľňuje národnostné komunity, pričom do diania zapája aj kolektívy väčšinového národa, predstavitelia ktorého si vďaka tomu uvedomujú a zapamätajú prítomnosť napríklad slovenskej národnosti v meste a župe.

Tak došlo k tomu, že 12. a 13. septembera 2014 v centre nášho Slovákmi znovuosídleného mesta, v uličke pri Dome slovenskej kultúry a medzi jeho stenami boli prezentované hodnoty slovenskej kultúry zo štyroch štátov. Z Maďarska sa predstavili kolektívy z ôsmich okolitých obcí. Z Rumunska prišli Nadlačania, zo Slovenska hostia z Litavy (a návštevníci z Košíc) kým z Čiech krajania z Třinca. Úspech podujatia nemohlo prekaziť ani nepriaznivé počasie. Prostredníctvom nášho časopisu by sme sa ešte raz chceli poďakovať každému, kto svojou prácou prispel k uskutočneniu tejto akcie. Veľká vďaka patrí aj čabianskej slovenskej škole a slovenským spolkom Čabianskej organizácie Slovákov, z regiónu a zo širšieho okolia.

CSABAI SZLOVÁKOK SZERVEZETE-SZLOVÁK KULTÚRA HÁZA
ČABIANSKA ORGANIZÁCIA SLOVÁKOV-DOM SLOVENSKEJ KULTÚRY
5600 Békéscsaba, Kossuth tér 10.
Tel./fax: 00 36 /66 441-750
E-mail: szlovakhaz@gmail.com; csabai10@enternet.hu

KÖSZÖNŐ LEVÉL/ĎAKOVNÝ LIST

Vážená pani vedúca súboru, vážené vedenie!

Dovoľte mi, aby som v mene organizátorov vyjadrila vďaku za mimoriadnu spoluprácu v prospech uskutočnenia Národnostného festivalu V pokoji v Békeši, uskutočnený v Čabe.

Nemôžeme byť dosť vďační, že napriek nepriaznivému počasiu sme Vás mohli privítať a kochať sa v prekrásnom folklórnom programe Vášho tanečného súboru. V programe mladšej generácie tanečníkov sme sa mohli oboznámiť s Vašou plodnou prácou v prospech zachovania slovenskej kultúry pre budúcnosť, ich odbornosťou a pritom aj oduševnením. Ďakujeme za zážitok a pritom Vám gratulujeme k práci a postoju. Prosím Vás našu vďaku tlmočte aj Vašim tanečníkom.

V Békešskej Čabe 16. 09. 2014

Želáme Vám ďalšie úspechy a oduševnených tanečníkov.

S pozdravom a vďakou.

Organizátori

Čabianska organizácia Slovákov mala hostí aj z Nových Zámkov, odkiaľ pricestoval štáb Rozhlasu a televízie Slovenska pod vedením Mgr. Leony Kočkovičovej Fúčikovej. Svoj program začali na oslavách 65. výročia zloženia Slovenskej školy, materskej školy, gymnázia a internátu, kde natočili rozhovor s raditeľkou školy Editou Pečeňou. V priebehu ďalšej časti dňa pripravili zábery v slovenskom oblastnom dome. Mali možnosť urobiť rozhovor s generálnym konzulom SR v Békešskej Čabe Štefanom Daňom a parlamentným hovorcom slovenskej národnosti, predsedom národnostného výboru parlamenu, predsedom Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku (CSSM) Jánom Fuzikom. Televízny štáb bol v našom meste prvýkrát, preto boli zvedaví aj na dejiny nášho slovenského mesta. Členov štábu sme nakontaktovali na evanjelickú cirkev. Kostolník im otvoril malý a veľký evanjelický kostol, ako najstaršie budovy mesta späté Slovákmi. V kostoloch im Michal Lászik porozprával históriu znovuosídlenia nášho mesta a okolnosti stavania evanjelických kostolov. Pomocou Ondeja Kiszelya sme s televíznym štábom mali možnosť navštíviť dedinu klobás, tzv. „Čaba park", ktorá bola odovzdaná 19. septembra t. r. O histórii čabianskej klobásy im porozprával viceprimátor Miklós Hanó, ako „vynálezca" projektu dediny klobás. Povedal, že papriku do klobás začali dávať ako prví Slováci v Békešskej Čabe približne pred 150-200 rokmi.

Po rozhovore nás „pán dediny klobás" pozval na ochutnávku klobásy, hurky a sármy. Naši hostia si po prehliadke Čaba parku nakúpili viac kíl klobás, pretože mali objednávky aj zo Slovenska. Na záver natočili zábery o Dome slovenskej kultúry a so speváckym zborom Čabianska ružička, ktorá mala práve skúšku.

pk

Čo spoločného má Kétšoproň s Hriňovou?

Členovia Spolku na zachovávanie slovenských tradícií „Horenka" v Kétšoproni na pozvanie samosprávy obce Hriňová odcestovali na Slovensko, kde sa zúčastnili na ich festivale. Dve samosprávy podpísali dohodu o spolupráci v roku 2011, ktorá obsahuje aj výmenné pobyty folklórnych súborov „Hriňovčian" a „Horenka".

Ústrednou témou festivalu bolo sté výročie vypuknutia I. svetovej vojny. Ubytovaní sme boli v penzióne Košút, kde nás srdečne privítali. V slovenčine sme si vypočuli prednášku o postojoch srbského, poľského, slovenského a maďarského národa cez I. svetovú vojnu. Potom sme pokračovali v programe večerom stráveným s našimi kamarátmi v príjemnej atmosfére.

Sobotnajší program mal názov „Gazdovanie na Hriňovských lazoch". Všetky spomenuté národy (Poliaci, Srbi, Slováci, Maďari) mali svoj dvor, kde pripravili svoje gastronomické špeciality, ktoré potom ponúkali návštevníkom. V maďarskom dvore sme navarili gulášovú polievku a tvarohové halušky so slaninou, čo každému veľmi chutilo. Pritom sme ponúkali hosťom aj chutnú čabiansku klobásu. Folklórny súbor Horenka im zaspieval a citarová skupina Rosička zahrala kyticu slovenských ľudových piesní z Békešskej župy.

Folkloristi z Hriňovej, oblečení v kroji a v dobových vojenských uniformách, vošli do každého dvora a prezentovali scény z obdobia I. svetovej vojny, ako napríklad rozlúčku s mamou resp. milenkou, verbovanie vojakov atď.

Popoludní na galaprograme „Vítajte v Hriňovej", ktorý prebiehal na javisku pri penzióne, mali úspešné vystúpenie náš spevácky zbor a citaristi.

V nedeľu sme boli na slávnostnej svätej omši za nositeľov ľudových tradícií v rímskokatolíckom kostole sv. Petra a Pavla v Hriňovej. Bol to povznášajúci pocit, keď sme videli predstaviteľov všetkých národov vo svojich krojoch. Po omši pred kostolom sme ešte raz zaspievali kyticu našich slovenských ľudových piesní z Békešskej župy.

Potom pokračoval program slávnostným sprievodom muzík na konských záprahoch z Hriňovej na Raticov vrch. My sme išli autobusom. V kostole pokračoval galaprogram pod názvom „Rukujú regúti hore hranicami". Predstavitelia všetkých zúčastnených národov nastúpili na javisko pod svojimi vlajkami a vypočuli si slovenskú hymnu. Maďarskú vlajku držal člen citarovej skupiny Pavol Krizsán a na vrchu Raticov sme si vypočuli aj maďarskú hymnu, čo bolo veľmi dojímavé. Folklórne súbory, ako aj naša citarová skupina, zaspievali vojenské a regrútske piesne z prvej svetovej vojny.

Po oficiálnom programe nás Jozef Ďurica pozval na svoj rodinný majetok, kde nás pohostil domácimi dobrotami (baranina, sladkosti). Daroval nám bibliu písanú v spisovnej slovenčine. Po krásnych chvíľach sme sa vrátili domov plní zážitkov.

Cieľom návštevy Hriňovej bolo posilnenie našej slovenskej identity a pestovanie priateľských stykov.

Za finančnú podporu poskytnutú na náš program ďakujeme Celoštátnej slovenskej samospráve, Slovenskej samospráve obce Kétšoproň, Samospráve obce Kétšoproň, Poľnohospodárskemu družstvu Rákóczi v Kétšoproni a Verejnoprospešnej nadácii Zväzu Slovákov v Maďarsku.

Zelenyánszki Jánosné
predsedníčka spolku

Umenie a „anténa"

„Iba to umenie má opodstatnenosť, ktoré dokáže ľudské pozemné kroky presadiť do imaginárnej a/alebo magickej dimenzie. A to všetko sa môže vyjadriť v tzv. figuratívnom aj nonfiguratívnom jazyku. Lebo mystérium premeny nie je otázkou jazyka, ale schopnosti, úmyslu a vôle.

A samozrejme existuje ďalší faktor, ktorý potvrdí opodstatnenost použitia akéhokoľvek jazyka: sú to dejiny. Nejde o udalosti na fronte alebo zmeny moci, či udalosti, ktoré sa udiali v politike alebo v hospodárstve, ale o proces zladenia vzťahu človeka/ľudských komunít s Univerzálnym. Umelec je anténou tohto procesu. A koľko skutočných umelcov, toľko vlnových dĺžok. Ich počet je teoreticky nekonečný. Nekonečný, ako samotné Univerzálno."

„Csak annak a művészetnek van létjogosultsága, amely az ember földi léptékeit imaginárius és/vagy mágikus dimenzióra tudja/képes átváltani. Ez mind az úgynevezett figuratív, mind a nonfiguratív nyelvhasználat szerint lehetséges. Mert nem a nyelv, hanem képesség, szándék, akarat függvénye az átváltozás misztériuma.

És persze létezik még egy tényező, amely bármilyen nyelvhasználatot hitelesít: a történelem. Nem a harctereken zajló vagy a hatalomváltásokban, a politikában vagy gazdaságban végbemenő események, hanem az ember/emberi közösségek és a Mindenség kapcsolatában lejátszódó hangolódási folyamat. Ennek a folyamatnak az antennája a művész. S ahány igazi művész, annyi hullámhossz. Számuk elméletileg végtelen. Végtelen, mint maga a Mindenség."

Banner Zoltán

Dňa 2. septembra v Dome slovenskej kultúry bola otvorená výstava takejto „antény". Miestneho maliara Attilu Fazekasa, ktorý vo svojich dielach dáva novú funkciu úžitkovým predmetom, pozval klub aktívnych slovenských seniorov. Vernisáž uctili svojou prítomnosťou aj členovia umeleckého kruhu, ktorý umelec pravidelne navštevuje.

Attila Fazekas sa narodil v Békešskej župe. Umelec a učiteľ v tomto roku už vystavoval na viacerých miestach, napríklad v Základnej škole a gymnáziu „Belvárosi". Štýl, ktorý predstavuje vznikol v 60. - 70. rokoch 20. storočia. V medzinárodnej terminológii sa označuje ako arte povera, alebo nový realizmus.

Výstava bude otvorená do 2. októbra.

Seniori v Sarvaši

Členovia Klubu slovenských seniorov pôsobiaceho pri Čabianskej organizácii Slovákov v Dome slovenskej kultúry sa po vernisáži Attilu Fazekasa rozhodli, že nepočkajú na ďalší plánovaný termín kubového stretnutia (06. 10. 2014), ale sa poberú na Dni sliviek do Sarvaša. „To musíme vidieť!" – znelo jednohlasné rozhodnutie. A tak sme sa s finančnou podporou miestnej slovenskej samosprávy vydali na cestu. Žiaľ, počasie nebolo až tak priaznivé, v Anna parku, kde bol otvorený Park zvierat údolia Kereša (Kőrösvölgyi Állatpark) nás privítal tichý, ale vytrvalý dážď. Náladu účastníkov však veľmi nepokazil: s atrakciami sme sa zoznámili pri prechádzke pod dáždnikmi. Potom, aby sme sa trošku usušili, sme si v budove pozreli výstavu a film o ochrane prírody v Békešskej župe.

Už to vyzeralo, že naplánovaný program musíme zrušiť, ale niekomu napadlo, že keď sme už tu, poďme na rybacinu do Rybej čárdy. Kým sme obed dojedli prestalo pršať a mohli sme si pozrieť výstavu mini makety Maďarska.

Keďže sme pôvodne prišli na Dni sliviek a mali sme dosť času, prešli sme rad stánkov slivkovej akcie a napokon sme ochutnali slivovicu, slivkový lekvár a iné produkty zo sliviek.

Po „dezerte" sme sa vrátili domov, kde sa práve začínal Národnostný festival v pokoji v Békeši, v rámci ktorého si členovia klubu seniorov pozreli výnimočné programy ľudových tancov.

A tak sa stal náš deň daždivým, ale bohatým.

Gyula Tőkés

Oberačkové slávnosti v Dome rozprávok s čabianskym slovenským klubom

Oberečková slávnosť sa začala 6. septembra popoludní o druhej v Dome rozprávok (Békešská Čaba, Békési út 17.). Hosťom podujatia bol folklórny tanečný súbor „GUBANC" z Vojvodiny, z obce Horgoš. V dalšej časti programu si obecenstvo mohlo pozrieť blok tancov z regiónu Rábaköz. Hosťujúcim súborom bol Národnostný tanečný súbor Csaba. Na záver, od 19. hodiny, návštevníci programu mali možnosť vyskúšať tance a naučiť sa prvé kroky s pomocou kapely BERBÉCS a ich kamarátov vo dvore Domu rozprávok.

Podujatie podporila samospráva župného mesta Békešská Čaba.

V národnostnom dome na Ulici Békési prebiehal sprievodný program v poradí 13. oberačkovej slávnosti. Členovia slovenského klubu už skoro ráno začali miesiť lángoše a chlieb. Pri práci im pomáhali aj vnúčatá. Vedúca Domu rozprávok Krisztina Veresová Gyuchová mohla ponúkať čerstvo prešovaný mušt už pri privítaní folkórnych súborov a deti mohli vyskúšať, ako sa prešuje mušt. V národnostnom dome čakala ženy, ktoré mali variť a piecť vedúca slovenského klubu Alžbeta Ančinová. Pod vedením Heleny Štírovej začali variť zemiakový paprikáš a upiekli 400 kusov lángošov. Šikovné ruky staršej generácie už okolo obeda ponúkali hostí zemiakovým paprikášom a lángošmi, ktoré každému veľmi chutili. Potom pokračoval pestrý program vystúpením tanečného súboru a spoločným tancom „Ľudová hudba 24". Verne tradíciám oberačiek na stoloch boli rôzne druhy hrozna na koštovanie.

aa

Lámanie a šúpanie kukurice

Dôležitou úlohou čabianskeho slovenského klubu je každoročne pomáhanie pri jesenných prácach, hlavne pri zbere kukurice. V tomto roku pomáhali rodine Ondreja Knihára. Ondrej a Judita sú aktívnymi členmi klubu, preto im členovia radi šli pomáhať. Najprv lámali kukuricu v chotári Kereki, kde podľa starého zvyku každý mal na pleciach vrece, do ktorého dávali šúľky. Keď boli vrecia plné, vytriasli ich na ťahač a kukuricu traktorom odviezli k domu rodiny Knihárovcov. Na druhý deň sa členovia klubu znova zišli a začali šúpať kukuricu. Nálada bola veselá, spievalo sa, počas práce rozprávali vtipy. Gazdina pohostila pomocníkov pálenom a kukuricovo slivkovým koláčom. Pri šúpaní si odložili krajšie, biele kusy šúpolia, z ktorého urobia papuče a rohože. Kukuricu nakoniec uložili do sýpky a boli spokojní, že prácu dokončili pred daždivým počasím.

aa

ZENIT v Čabe s Dychovým orchestrom Železiarne Podbrezová

Dychový orchester Železiarne Podbrezová je už známy pre Čabänov, veď vlani hosťoval na Radničných večeroch v Békešskej Čabe. Orchester bol tentokrát hosťom XXVIII. Medzinárodného festivalu dychovej hudby v Slovenskom Komlóši a na druhý deň večer vystúpil na stretnutí ZENIT. Svojím pestrým repertoárom aj v tomto roku zožal veľký úspech. Niekoľko slov o tomto hudobnom telese:

Orchester bol založený v roku 1838, čím je najstarším orchestrom na Slovensku. Jeho súčasným dirigentom je Richard Bunda, ktorý pôsobí na čele kolektívu od októbra 2013. Orchester spája členov rodín, veď otcovia priviedli svoje deti, ktoré kráčujú po stopách otcov. Členmi kolektívu sú práve preto hlavne žiaci základných a stredných škôl, ale aj sú medzi nimi aj dospelí. Na festival pricestovalo v tomto roku 38 členov orchestra. Medzi nimi bol aj najstarší člen, 80-ročný Václav Foldyna.

(Mimoriadnu cenu Čabianskej organizácie Slovákov na festivale ZENIT získal Dychový orchester Železiarne Podbrezová.)

Ďalšie slovenské akcie v Čabe a v okolitých obciach v septembri

02. 09. - 02. 10.	Výstava Attilu Fazekasa v DSK
05. - 07. 09.	Priateľstvo bez hraníc na linke Čorvás--Sládkovičovo
06. 09.	Účasť delegácie Únie slovenských organizácií v Maďarsku na Slovenskom dni v Malom Kereši ❦ Vystúpenie Ildiky Očovskej z Čaby a účasť Slovákov z Poľného Berinčoku na Dni poľovníkov v Poľnom Berinčoku ❦ Na Dni verejnoprávnych médií v Milenárnom parku zastupovala Slovákov OSMM a komlóšski tanečníci
08. 09.	Účasť na zasadnutí SOC CSSM
12. 09.	Čabiansky slovenský klub so slovenskými gazdinkami sa zúčastnil na varení rybacích jedál na brehu Kereša
12. - 13. 09.	Národnostný festival V pokoji v Békeši v Čabe ❦ Deň sliviek v Sarvaši s čabianskymi slovenskými seniormi • Deň kukurice v Čabačúde
17. 09.	Zasadnutie Slovenskej samosprávy Békešskej župy
20. 09.	Slovenský kultúrny večierok vo Veľkom Bánhedeši
20. - 21. 09.	Tanečné doškoľovanie choreografov slovenských tancov v Sarvaši v organizovaní OC CSSM
22. 09.	Slávnostný program pri príležitosti ukončenia rekonštrukcie budovy čabianskej slovenskej školy
26. - 27. 09.	Cez Nadlak je… súťaž sólistov slovenského ľudového spevu
27. 09.	Súťaž Slovenský škovránok v Čabačúde ❦ Stretnutie slovenských cirkevných zborov v Šámšonháze v organizácii CSSM ❦ Deň halušiek v Kondoroši

VÝZVA

Slovenská samospráva Békešskej župy vyzýva

- slovenské samosprávy,
- slovenské spoločenské organizácie,
- slovenské samoorganizujúce sa kolektívy,
- cirkev
- a členov Slovenskej samosprávy Békešskej župy

patriace do územnej pôsobnosti župnej samosprávy na podanie návrhu na udelenie **vyznamenania „Za békéšskych Slovákov"**. Vyznamenanie sa udeľuje fyzickým osobám alebo kolektívom, ktoré dlhodobo a na vysokej úrovni vykonávajú svoju činnosť v prospech Slovákov, alebo vytvorili trvalú hodnotu.

Návrh musí obsahovať

- meno a presné údaje navrhovanej osoby resp. spolku
- podrobný rozpis činnosti resp. tvorby

Návrhy treba zaslať do 15. októbra 2014 elektronicky na mailovú adresu eszter.krasznai@bekesmegye.hu a poštou na adresu sídla Slovenskej samosprávy Békešskej župy: 5600 Békéscsaba, Árpád sor 18.

Odovzdanie vyznamenania sa uskutoční 06. 12. 2014 v Kondoroši.

FELHÍVÁS

A Békés Megyei Szlovák Önkormányzat felhívást tesz közzé kitüntetés odaítélésére. A kitüntetés azon magánszemélyeknek vagy közösségeknek adományozható, akik Békés megye szlovákságáért maradandót alkottak, illetve huzamosabb időn keresztül kiemelkedő tevékenységet végeztek.

Javaslatokat tehetnek:

- a Békés megyei szlovák kisebbségi önkormányzatok,
- szlovák szervezetek,
- szlovák önszerveződések, közösségek;
- és egyházak;
- valamint a Békés Megyei Szlovák Önkormányzat tagjai

A javaslatnak tartalmaznia kell:

- az ajánlott személy, vagy közösség pontos adatait
- az adományozás alapjául szolgáló tevékenység, vagy alkotás részletes ismertetését, méltatását

A javaslatokat 2014. október 15-ig kérjük eljuttatni elektronikus formában az eszter.krasznai@bekesmegye.hu e-mailcímre, és postai úton Békés Megyei Szlovák Önkormányzat 5600 Békéscsaba, Árpád sor 18. szám alatti székhelyére. A kitüntetés átadására 2014.12.06-án kerül sor Kondoroson.

Fotogaléria

Národnostný festival V pokoji v Békeši - Békešská Čaba

Čabän
Mesačník Slovákov Békéšskej Čaby a okolia

Vydavateľ: Čabianska organizácia Slovákov
Za vydávanie zodpovedajú
predseda ČOS Michal Lásik
a konateľka Hajnalka Krajcsovicsová
(redaktorka Čabäna)
Adresa redakcie:
Dom slovenskej kultúry
5600 BékešskáČaba, Námestie Kossutha 10
Tel., fax: (66) 321-771, (66) 441-750
www.slovak.hu
E-mail: szlovakhaz@gmail.com
Fotografie: Redakcia
Sadzba, grafická úprava, tlačiareň:
Progresszív Nyomda Kft.,
Békéscsaba, Erkel u. 2.
Náš mesačník vychádza bezplatne,
v náklade 500 výtlačkov, s finančnou podporou
Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí
ISSN 1588-3256